ORKLAND KOMMUNE

Temaplan for friluftslivets ferdselsårer

Høringsutkast- juni 2025

Innhold

Bakgrunn 3
Begrepsavklaring 4
Hva er plan for friluftslivet ferdselsårer? 5
Forankring i kommuneplanens samfunnsdel 5
Innplassering i kommunens planverk 5
Mål med planen 6
Hva omfatter planen? 6
Kartlegging og registering 7
Beskrivelse av nåsituasjonen – overordna status 8
Tiltak 9
Videre samarbeid - kommunens rolle som veileder 13

Bakgrunn

Det å gå på tur er viktig for folks helse og livskvalitet (Miljødirektoratet, 2019). For at befolkningen skal utøve friluftsliv jevnlig, kreves god tilgang til turmuligheter og naturområder. I henhold til regjeringens Handlingsplan for friluftsliv oppfordres alle landets kommuner til å kartlegge de lokale ferdselsårene.

Prosjektet *Friluftslivets ferdselsårer i Orkland kommune* er en del av den nasjonale satsingen. Målet med arbeidet er å identifisere, ivareta og utvikle friluftslivets ferdselsårer, for å sikre et attraktivt tilbud til befolkningen. Oversikten skal bidra til å systematisere, målrette og effektivisere arbeidet med å tilrettelegge for og videreutvikle ferdselsårene i kommunen.

Flere studier viser at skilting og merking av turstier fører til økt bruk, også av personer som tidligere har tatt lite del i friluftslivet (Miljørektoratet, 2019).

Arbeidet er forankret i Kommuneplanens samfunnsdel for Orkland og Planstrategi for Orkland 2024-2027 vedtatt av kommunestyret 10.09.2024 sak 77/24.

Arbeidet er gjennomført i tråd med Miljødirektoratets veileder Plan for friluftslivets ferdselsårer.

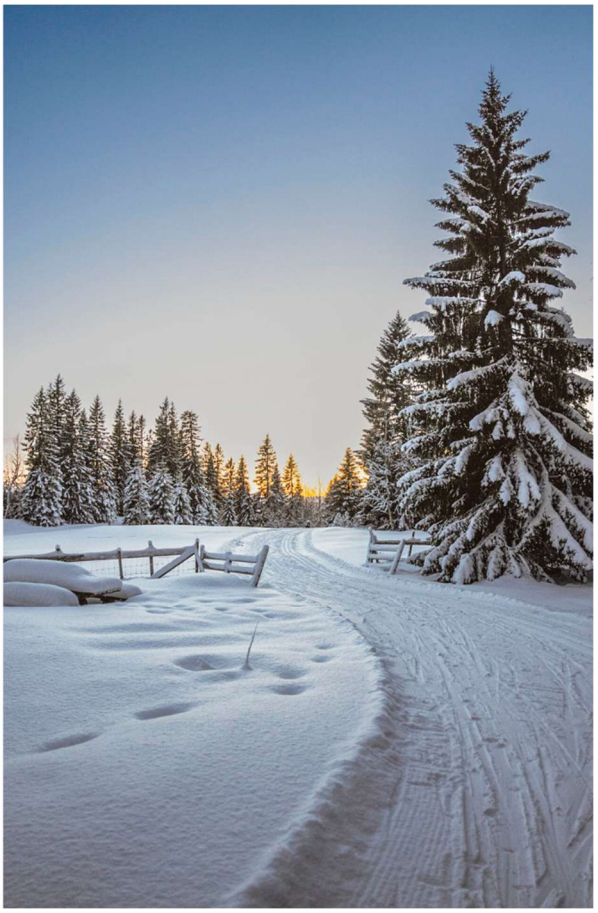

Begrepsavklaring

Friluftsliv defineres som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse

Ferdselsårer er traséer for ferdsel som er synlige i terrenget i den sesongen som er aktuell for bruk, og leder for ferdsel på vann og over breer.

Ulike ferdselsårer:

> **Sti** er et tydelig, smalt og sammenhengende tråkk i terrenget som har oppstått gjennom bruk eller aktiv tilrettelegging.
>
> **Turveg** er en opparbeida og sammenhengende ferdselsåre med jevnt og fast toppdekke i minst 1,2 m bredde.
>
> **Led** er ferdselsårer på vann og over breer.
>
> **Løyper** er ferdselsårer på snødekt mark som jevnlig tråkkes eller prepareres, eller som merkes eller kvistes som traséer for vinterferdsel.

Turruter er skilta, merka og kartfesta traséer for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk. Det skilles mellom flere typer turruter, se Merkehåndboka for mer informasjon.

Turforslag er en anbefalt tur. Turforslag er ikke en del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK). Turforslag formidles bl.a. på ulike turportaler, informasjonsbrosjyrer, turkort og gjennom muntlig overlevering.

Målpunkt er både steder der det er naturlig å starte og avslutte bruken av ferdselsårene og attraksjoner/steder som motiverer til bruk av dem. Eksempler på slike steder er holdeplasser for offentlig transport, innfallsporter, parkeringsplasser, utsiktspunkt, serveringssteder, skoler/barnehager, kulturminner, osv.

Nasjonal database for tur- og friluftruter: er en felles nasjonal database for turruter som er knyttet opp mot et forvaltningsregime. Det betyr at en kommune, lag eller organisasjon har ansvar for tilrettelegging som skilting og merking av turruta.

Hva er plan for friluftslivet ferdselsårer?

Planen skal gi bedre oversikt over tilstanden på ferdselsårer i kommunen og identifisere behov for tiltak. Planen skal ikke gi en fullstendig oversikt over alle ferdselsårer i kommunen, kun et utvalg i forhold til målsetningene i planarbeidet.

Oversikten vil fungere som et verktøy ved planlegging og drift av nye og eksisterende ferdselsårer. Den skal også være et hjelpemiddel for å kunne hensynta ferdselsårene i overordna planlegging og detaljplanlegging i kommunen.

Tiltak som er identifisert i arbeidet kan følges opp i samarbeid med frivillige organisasjoner og andre aktører, eller som kommunale tilretteleggings- og satsingsprosjekter.

Forankring i kommuneplanens samfunnsdel

I kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032 «Slik bygger vi Orkland sammen» er en av delmålene at *Orkland skal ha en aktiv og* bærekraftig *by- og stedsutvikling*. For å nå målet skal kommunen blant annet *stimulere til et mangfoldig, aktivt og framtidsretta idretts- og friluftsliv*. Tilgjengelige ferdselsårer nært der folk bor vil også gjøre Orkland som et attraktivt sted å bo, som også er en av målsetningene i kommuneplanens samfunnsdel.

En annen målsetning i kommuneplanens samfunnsdel er at kommunen skal bidra til at barn og unge utvikler naturglede, respekt for naturen og klima- og miljøbevissthet. Lett tilgjengelige ferdselsårer kan gjøre det enklere for mange barnefamilier å dra ut på tur, og dermed også vekke naturinteressen tidlig for barn og unge.

Det er også et mål at kommunen skal arbeide helsefremmende og forebygge for å oppnå god folkehelse i befolkningen. Gode turmuligheter nært der folk bor er derfor viktig. Dette kan hjelpe folk til å ta gode helsefremmende valg i hverdagen.

Innplassering i kommunens planverk

Planen har status som en temaplan og binder hverken inngrep, arealbruk eller økonomiske prioriteringer.

Identifiserte tiltak som er større og tid- og kostnadskrevende vil innarbeides i *Plan for idrett og fysisk aktivitet* ved utarbeidelse/rullering av handlingsplan. Tiltak prioriteres i henhold til målene gitt i denne planen.

Mål med planen

Dette ønsker vi å oppnå med planen:

- Få flere ut på tur
- Alle innbyggere i Orkland skal ha gode og tilgjengelige turmuligheter nært der de bor (jf. nærmiljø som er listet opp i tidligere kapittel). Legge til rette for et godt «hverdagsfriluftsliv» ved økt fokus på turer og ferdselsårer i nærmiljøet
- Sikre en helhetlig og systematisk planlegging, og et målrettet arbeid med friluftslivets ferdselsårer
- Kartlegge behov for tiltak langs eksisterende ferdselsårer, eller behov for nye
- Skape nettverk og god koordinering mellom aktører som arbeider med ferdselsårer
- Sikre at kommunen har et godt kunnskapsgrunnlag i forbindelse med saksbehandling. (Opprette lokal database over viktige ferdselsårer som ikke oppfyller vilkår for innmelding i nasjonal database.)

Hva omfatter planen?

Kartleggingsarbeidet har hatt søkelys på ferdselsårer der folk bor, og omhandler følgende:

- Merka og brukte turstier
- Mye brukte turstier som ikke er merka
- Mye brukte skiløyper som prepareres fast når det er forhold for det
- Målpunkt:
  - Parkeringsplasser
  - Rasteplasser (åpen hytte, gapahuk)
  - Servering
  - Severdighet
  - Utsiktspunkt (et utvalg)
  - Startpunkt for padling ferskvann
  - Aktivitetsområde (klatrefelt osv.)
  - Badeplasser (nær ferdselsårer)

Kartlegginga omfatter hele kommunen med fokus på følgende nærmiljø:

- Orkanger
- Fannrem
- Råbygda
- Svorkmo/Vormstad
- Hoston/Laksøybygda
- Meldal
- Å
- Storås
- Løkken
- Lensvik
- Ingdalen
- Vassbygda/Ytre Agdenes
- Krokstadøra
- Vuttudal

Kartlegging og registering

For å få oversikt over ferdselsårene er det brukt ulike kilder: Eksisterende lokale og nasjonale kartbaser, lokalkunnskap fra idrettslag, grendalag/velforeninger, ildsjeler og arbeidsgruppe og bøker:

- 40 turer i Orkdal (*Orkdal frivillighetssentral, Orkdal kommune, Orkdal utmarksråd, Orklaposten Forlag mfl., 2007*)
- 40 turer i gamle Snillfjord (*IL Fjordglimt, Krokstadøra idrettslag og Ytre Snillfjord idrettslag, 2019*)
- 41 turer i Meldal (*Orklaposten forlag, Meldal kommune mfl., 2008)*
- Trønderrock *(Bordevik, Aas og Tindegruppa NTNU, 2011)*
- 39 kystnære turer *(Trondhjems turistforening, 2021)*

Med utgangspunkt i planarbeidets målsetting er det utarbeidet en oversiktstabell over turer og målpunkt med navn, status, beskrivelse og ev. tiltak som er knyttet til traseen. Det er opprettet en lokal kartbase som viser disse traseene og målpunktene. Flere traseer er hentet fra kartbaser, og enkelte er sporet på nytt med gps.

Å legge inn målpunkt og traseer i nasjonal database for tur- og friluftsruter og på www.ut.no er en viktig målsetting med planarbeidet. Dette vil være del av planens tiltaksdel, og må følges opp etter vedtak av planen. Det er noe usikkerhet knyttet til nøyaktigheten av enkelte traseer. Dette bør derfor sjekkes før de legges inn i nasjonal database for tur- og friluftsruter og www.ut.no.

Medvirkning

Kommunen har fått tilskudd fra Trøndelag fylkeskommune for arbeidet med plan for friluftslivets ferdselsårer.

Det ble orientert om oppstart av arbeidet i hovedutvalg for helse, oppvekst og kultur og hovedutvalg for forvaltning 4.juni 2024.

Oppstart ble annonsert på kommunens hjemmeside og Facebook-side 13. juni 2024. Aktuelle lag og foreninger ble varslet direkte.

Underveis i kartleggingsarbeidet har det vært god dialog med idrettslag, grendelag/velforeninger og ildsjeler.

Ferdig planutkast ble sendt på høring. Det ble sendt direkte til aktuelle lag og foreninger. Det ble også lagt ut informasjon om høringen på kommunens hjemmeside, slik at andre interesserte kunne komme med innspill til planen.

Beskrivelse av nåsituasjonen – overordna status

Orkland er en stor og variert kommune med flotte turmuligheter. Det finnes et stort mangfold av ferdselsårer. Dette er mye takket være idrettslag, frivillige organisasjoner og ildsjeler som gjør en viktig jobb med vedlikehold av løypenett og preparering av skiløyper.

Mange stier er merket, men det er noe ulik kvalitet. Noe er merket etter standarden i merkehåndboka, og noe har en enklere standard. Det er også flere stier som mangler skilting eller merking. Det er mange idrettslag i kommunen, og dermed også noe ulikt fokus.

Noen områder har gode muligheter for parkering, mens for andre områder kan dette være mangelfullt. Det er også noe usikkert angående grunneieravtaler og ansvarsforhold for både enkelte traseer og parkeringsplasser.

Det er registrert 90 turforslag i kommunen på www.ut.no i dag. Flere turforslag bør registreres her for å gjøre løypenettet kjent for lokalbefolkningen og besøkende.

Tiltak

Underveis i prosess har det avdekket behov for større og mindre tilretteleggingstiltak, samt behov for skilting og merking.

Foreslåtte tiltak prioriteres i henhold til målene i planen. Noen av tiltakene vil bli gjennomført fortløpende, mens andre vil innarbeides i plan for idrett og fysisk aktivitet. Bakgrunnen for dette er at noen av tiltakene som har kommet frem i prosessen, er mindre tiltak som kommunen kan bistå lag og foreninger med å få gjennomført uten store kostnader. Andre tiltak er mer tid- og kostnadskrevende og må derfor innarbeides i plan for idrett og fysisk aktivitet.

Tiltak			
Navn	**ID**	**Beskrivelse**	**Forslag til tiltak**
		Orkdalsområdet	
Buvikløypa	T_O001	Starten er flyttet grunnet Lysthusflata boligfelt og ny p-plass - behov for nye skilt	Skilting fra Lysthusflata
Orklaparken - nord for Forvebrua	T_O008	Mangler finansiering for å fullføres helt fram til Vormstad	Finansiering og gjennomføring av prosjektet
Ølshøgda	T_O012	Skiltprosjekt sammen med Skaun og Melhus ble aldri formelt avslutta. Ikke lagt ut på ut.no.	Ut.no
Mjovatnet leirsted	T_O013	Gjenstår å legge ut på ut.no	Ut.no
Gimshøgda	T_O014		Parkering
Talleråsmarka (Svorkmo stasjon - Svorkåsen)	T_O020		Skilting
Rasmusrommet fra Åkervegen	T_O022	Mangler info om traseen opp "bratta"	Informasjonsskilt
Langlidalen p-plass, Steinbrothytta Omnfjellet	T_O023		Skilting
Gjølme – Ålvatnet	T_O024		Skilting
Andøl - Hotell Fønix	T_O025		Skilting og avklare ansvar
Rabbolen	T_O027		Avklare parkering og avklare ansvar

Meldalsområdet			
Løkken	T_M001	Avklare og eventuelt opparbeide nye parkeringsplasser der dette mangler og remerke der det er behov	Avklare og eventuelt opparbeide nye parkeringsplasser. Remerke der det er behov
Omlegging av Pilegrimsleia	T_M004	Omlegging av et lite stykke nord for Jordhus	Omlegging
Frillsjøen til Grefstofjellet	T_M006		Merking og bedre skilting
Kløvstein	T_M008	Grunneieravtale som avklarer skolens og barnehagens bruk bør på plass	Grunneieravtale
Otla skianlegg - rundløype om Ogjerdshøyløa og Mjuken, med tilførsel fra P-plass ved Resvatnet og Kåsan	T_M011	Informasjonsskilt på skiarenaen, Kåsan og Børtne. Skilt i løypekryss.	Informasjonstavle Skilting i løypekryss
DNT, Resvatnet/ Børtne-Jøldalen	T_M012	Informasjonstavle innfallsport Trollheimen	Informasjonstavle
Aaltoegeajnoeveien-Raudfjellet	T_M013		Ny skilting og merking
Bjørkliveien-Grutamarka-Gammelsætra	T_M015		Ny skilting og merking
Rundt om Storstein	T_M022		Ny skilting og merking
Raudhatten – Ilfjelltoppen	T_M025	Skilting og merking. Vil binde sammen merka sti fra Hurundsjeøen til Ilfjelltoppen og merka stier til Raudhatten.	Ny skilting og merking
Holsjøen -Raudhatten	T_M026	Skilting, og noe klopplegging	Ny skilting Noe klopplegging
Elvepromenaden på Å	T_M027	Skilt fra veien Skårgangen	Skilting
Garbergsmyra naturreservat mot Garbergsfjellet	T_M032		Ny skilting og merking
Opparbeide postveien fra Rindal grense til parkeringsplassen for Garbergmyra naturreservat	T_M036	Avklare, opparbeide, skilte og merke postveien, traseen er ikke vist i kartet	Avklare, opparbeide, skilte og merke postveien
Trimrunde Å – Jerpstadgrenda	T_M035		Ny skilting og merking

Agdenesområdet			
Jøtuldalskallen	T_A001	Mangler P-plass. Nye og flere skilt.	Parkeringsplass Nye og flere skilt
Lauvnesheia	T_A003	Skilting v/start trasé	Skilting
Vettaliheia	T_A004	Skilting v/start trasé	Skilting
Storkollheia	T_A007	Skilting v/start trasé	Skilting
Melandsåsen	T_A008		Skilting
Fjølåsen	T_A009	Skilting v/start trasé	Skilting
Skiløype Steinvassbu	T_A010		Skilting
Håvarddalssætra/ Kattugelgården	T_A012	Skilting v/start trasé	Skilting
Lensvik sentrum	T_A013		Skilting
Rundtur om Berganeset	T_A014	Videreføre trasé til Berganeset	Ny trasé
Laukhaugen	T_A001		Nye benker på Signalhaugen. Rep. infoskilt. Bekjempe fremmede arter. Stivedlikehold.
Tverrhoggaksla	T_A016	Skilt v/start forgreining	Skilting
P Vestre varde – Hestgrovheia	P_A004	Infoskilt om innfallsport til Hestgrovheia, Herdalen og Brannhaugen på p-plass. Forsvaret har for sin del skiltet alle restriksjonene pga radaren.	Informasjonstavle
Fjølåsen	P_A006	Beiting for å hindre gjengroing	Beite
Øyangen	P_A009		Informasjonstavle
Storvatnet	P_A012		Informasjonstavle
Agdenes Fyr og Kong Øysteins Havn	P_A013		Informasjonstavle

Snillfjordområdet			
Ålia rundt	T_S005	Skilting mangler. Hvordan unngå trafikk gjennom tunet på gårdsbruket rett sør for Åhammeren	Skilting
Vuttudal	T_S006	Avklare om tur nr 31 i boka *40 turer i gamle Snillfjord* fortsatt er aktuell. Har blitt påvirket av nye vindturbiner Geitfjellet.	Avklare om det er ny sti forbi vindturbiner og ev spore ny sti med GPS
Imsterheia	T_S009		Ny skilting og merking. Avklare ansvarlig
Kjeholkammen	T_S011		Ny skilting og merking
Mjøneshatten	T_S012		Avklare parkering Skilting Avklare ansvarlig

Høgloftet	T_S013		Skilting og merking Avklare ansvarlig
Vikafjellet	T_S015		Avklare parkering Skilting og merking Avklare ansvarlig
Lomstjønna	T_S020		Skilting og merking
Koksteinen	T_S022		Skilting og merking
Sætergardstjønna rundt	T_S024	Mangler merking siste del ned mot vannet.	Merking
Remmavatnet/ dalen	T_S026		Avklare parkering
		Generelle tiltak	
Grunneieravtaler			Avklare hvor det er behov for grunneieravtaler for parkering eller skilting
Vedlikeholds-ansvar for traseer		For at en trase skal legges i *nasjonal database for tur- og friluftsruter* er det obligatorisk å legge inn informasjon om hvem som er ansvarlig for traseen.	Avklare vedlikeholdsansvar for traseer
Nasjonal database for tur - og friluftsruter.		Alle turruter i kommunen som har definert vedlikeholdsansvar skal legges inn i nasjonal database for tur - og friluftsruter.	Kartgrunnlag sendes til kartverket som legger inn i databasen
Ut.no		Jobbe for at tur- og friluftsruter blir tilgjengelig på ut.no.	Registrere turforslag i ut.no
Kommunens p-plasser		Gå gjennom kommunale p-plasser som vedlikeholdes/brøytes (eid/leid/festet/driftsavtale/støtte til drift)	Vurdere om flere kommunale p-plasser skal registreres som målpunkt
Dagsturhytta		I september 2023 vedtok Trøndelag fylkeskommune å sette i gang prosjektet Dagsturhytta Trøndelag, med Sparebank 1 SMN som bidragsyter.	Finne plassering av dagsturhytta i kommunen
Vurdere om nærmiljø har tilstrekkelig turmuligheter		Vurdere om nærmiljø beskrevet i planen har tilstrekkelig turmuligheter, og vurdere ev. nye traseer.	Vurdere om nærmiljø beskrevet i planen har tilstrekkelig turmuligheter, og vurdere ev. nye traseer.

Videre samarbeid - kommunens rolle som veileder

Tilretteleggingstiltak som skilting og merking er gjerne et samarbeid mellom grunneiere, kommunen og frivilligheten. I planen er det vurdert behov for skilting, merking og annen tilrettelegging. Gjennomføring, drift og vedlikehold vil avhenge av frivilligheten og dialog med grunneiere. Kommunen vil veilede frivillige i prosessen, samt prioritere søknader om spillemidler. Kommunen bør også involveres før trase eller målpunkt legges inn i nasjonal database for tur- og friluftsruter.